

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Аудіовізуального мистецтва	Рівень вищої освіти	другий (магістри)
Кафедра	Кафедра візуальних практик	Рік навчання	2
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна
Спеціальність	021 Аудіовізуальне мистецтво і виробництво	Семестр	2

СУЧАСНЕ ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

Семестр 3 (осінь 2025)

Викладач	Павлова Тетяна Володимирівна, доцент, доктор мистецтвознавства, професор
E-mail	pavlovatatian@gmail.com
Заняття	За розкладом (online, Zoom), Білий Лофт
Консультації	За розкладом
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8, корпус 3
Телефон	057 706-02-81 (кафедра)
Telegram	0962998847

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи і тільки у робочі дні. Умови листування:

- 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено — PR-S-M);
- 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть;
- 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання. Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf*. Консультування з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна передбачає обов'язкові передумови для вивчення: закінчені курси з дисциплін «Історія образотворчого мистецтва», «Естетика», «Аналіз та інтерпретація творів сучасного мистецтва», «Сучасні аудіовізуальні практики».

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення Заг. ред. Стівена Фартінга. Харків: Vivat, 2019. 575 с.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові навчальні матеріали, ілюстрації зберігаються в електронному вигляді на кафедрі ВП ХДАДМ.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: MicrosoftWord.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою курсу є підготовка студентів до самостійного критичного аналізу художніх практик у сучасному мистецтві. Завдання дисципліни полягають в ознайомленні студентів з основними критеріями сприйняття візуального мистецтва, розумінні механізму мистецтвознавчого аналізу в сфері сучасної художньої практики.

На лекційних і семінарських заняттях студенти отримують базові компетентності, а саме можливість застосовувати знання у практичних ситуаціях предметної галузі та сфері професійної діяльності; здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Дисципліна забезпечує **загальні і фахові компетентності** ОНП «Аудіовізуальне мистецтво та медіатехнології»

ЗК02. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК04. Здатність розробляти та керувати проектами.

ЗК07. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

ФК03. Здатність застосовувати сучасні методи та засоби аналізу та прогнозування складних проблем професійної діяльності.

ФК04 Здатність приймати ефективні рішення при невизначених умовах та вимогах, управляти стратегічним розвитком та поточною діяльністю виробничого колективу в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва.

ФК09 Здатність здійснювати редакторсько-сценарну / продюсерську/ режисерську/ операторську / звукорежисерську діяльність в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва на вищому, керівному, рівні.

ФК014. Здатність до організації професійної колективної діяльності з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.

ФК10. Здатність критично оцінювати художню якість аудіовізуального продукту та обґрунтовувати експертні висновки.

Програмні результати навчання дисципліни: виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях; застосовувати знання з історії сучасних візуальних мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основна спрямованість дисципліни визначається професійним сприйняттям розвитку сучасного візуального мистецтва, естетичних практик, формування семіотичної моделі сучасної візуальної культури.

Дисципліна вивчається протягом одного семестру 2-го курсу (3 кредити ECTS, 90 навчальних годин, в тому числі 28 годин — аудиторні лекційні та семінарські заняття та 62 годин — самостійні). Всього курс має 2 модуля та 7 тем.

Осінній семестр: 30 годин: 24 — лекції, 6 — семінарські заняття, 60 — самостійні.

СУЧАСНЕ ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Візуальне мистецтво кінця XX - поч. XXI ст., роль концептуалізму і проблема знаку в концептуальному мистецтві. Семіотичні, герменевтичні підходи в аналізі концептуальних художніх творів.

Тема 2. Мистецтво трансавангарду. Боніто Оліва і його теорія трансавангарду.

Тема 3. Візуальна риторика політичного жесту. Мистецтво соціальної пластики. Проблема сенсу.

Тема 4. Проблема сприйняття перформативного мистецтва. Акціонізм. Перфоманс. Хепенінг.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Інсталяція. Мистецтво об'єкту.

Тема 6. Медіа-арт. Мистецтво і технології.

Тема 7. Фотографія і photo based art. Теоретичний дискурс фотографії у філософії (В. Беньямін, С. Зонтаг, О. Петровська про арт медіум фотографії).

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційних та семінарських занять. Практичні та лабораторні заняття не передбачені. Самостійна робота здобувача спрямована на завершення семінарських завдань та закріплення лекційних тем. Зміст самостійної роботи складає пошук додаткової інформації та її аналіз, підготовка усних доповідей за лекційними темами дисципліни в контексті власного наукового дослідження (теми кваліфікаційної роботи). Додаткових завдань для самостійної роботи не передбачено.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є іспит. Для отримання іспиту достатньо пройти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок процесу самостійної роботи. Для тих студентів, які бажають покращити результат, передбачені тестові контрольні питання за темами дисципліни (10 балів).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно		A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D

	90–100		A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять необхідно вимкнути звук мобільних телефонів як студентам, так і викладачу. За необхідності студент має спитати дозволу вийти з аудиторії (окрім іспиту).

Під час проведення занять он-лайн обов'язкова авторизація слухача.

Вітається власна думка з теми заняття, аргументоване відстоювання позиції.

У разі відрядження, хвороби тощо викладач має перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю з студентами.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Пропускати заняття без поважних причин недопустимо (причини пропуску мають бути підтверджені). Запізнення на заняття не вітаються. Якщо студент пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті відповісти на ключові питання.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні іспитів тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю помічено списування, студент втрачає право отримати бали за тему. Якщо це відбулось в процесі іспиту — студент отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю. **Корисні посилання:**

<https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
1 тиждень	1	лекція	Візуальне мистецтво кінця XX - поч. XXI ст. Історична генеза концептуалізму	2	Обговорення робіт	
2 тиждень	1	лекція	Семіотичні і герменевтичні підходи в аналізі концептуальних творів мистецтва	2	Есе на 250 слів	Роздруки вка приносяться на заняття
3 тиждень	1	семінар	семінар	2	Доповіді на семінарі	

4 тиждень	2	лекція	Трансавангард. Боніто Оліва і його теорія трансавангарду	2	Есе на 250 знаків. Роздруківка	Роздруківка приноситься на заняття
5 тиждень	3	лекція	Візуальна риторика політичного жесту.	2	Обговорення робіт	
6 тиждень	3	лекція	Мистецтво соціальної пластики	2	Обговорення робіт	
7 тиждень	4	лекція	Проблема сприйняття перформативного мистецтва. Акціонізм. Перфоманс. Хепенінг	2	Обговорення робіт	
8 тиждень	2-4	семінар	семінар		Доповіді на семінарі	
9 тиждень	5		Інсталяція. Мистецтво об'єкту.	2	Обговорення робіт	
10 тиждень	6	лекція	Медіа-арт. Мистецтво і технології.	2	Есе на 250 слів	Роздруківка приноситься на заняття
11-12 тиждень	7	лекція	Фотографія і photo based art.	4	Обговорення робіт	
13	7	лекція	В. Беньямін, С. Зонтаг, О. Петровська про арт медіум фотографії	2	Есе на 1500 знаків. Роздруківка	Роздруківка приноситься на заняття
14	7	семінар	семінар	2		
					Доповідь (усно), 5 хвилин, інтерпретація тем дисципліни в межах власної кваліфікаційної роботи.	

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Рубіжний контроль знань здійснюється шляхом проведення контрольних письмових робіт. Підсумковою формою контролю з дисципліни є залік, а також урахування активності студента під час лекційного циклу, оцінки контрольної роботи та регулярності відвідування аудиторних занять. На оцінку може позитивно вплинути написання тез доповіді для участі в науковій студентській конференції на основі матеріалів даної навчальної дисципліни. Підготовка тез доповіді чи статті оцінюються додатковими балами (в межах 1 – 5).

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
Розділ 1, теми 1-8	Виконання практичного завдання 1	0 – 45
	Поточний контроль	0 - 10
Розділ 2, теми 9-15	Виконання практичного завдання 2	0 – 45
	Поточний контроль	0 - 10
	Залік	0-10
	Всього балів	100
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали			Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A+	20	40	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез до конференції. Подача акуратна, без помилок
A	17–19	37–39	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок
A-	16	36	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок
B	12–15	32–35	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
C	8–11	22–31	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, є невеликі проблеми з форматуванням
D	4–7	10–21	Студент не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматуванням
E	1–3	1–9	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента під час семінарських занять (3), виступ на конференції або публікацію статті за темою дослідження, виконані в межах дисципліни (5–8), а також участь у житті групи (1–3). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алфьорова З. І. Візуальне мистецтво кінця XX – початку XXI століття: Автореф. дис... д-ра мистецтвознавства: 26.00.01 / ХДАК. Харків, 2008. 40 с.
2. Алфьоров А. М., Алфьорова З.І. Еволюція зображальних структур у сучасних екранних формах. Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матеріали міжнар. наук. конф. (26-27 листоп. 2015 р.) / М- во культури України, Харків. держ. акад. культури, Нац. акад. мистецтв України, Ін-т культурології ; [редкол.: В. М. Шейко та ін. ; відп. за вип. Н. М. Кушнарєнко]. — Харків, 2015. С. 184-186. (Тези) .

3. Вишеславський Г., Сидор-Гібелінда О. Термінологія сучасного мистецтва. Означення, неологізми, жаргонізми сучасного візуального мистецтва України. Париж — Київ, 2010. 416 с.
4. Голубець О. Між свободою і тоталітаризмом: мистецьке середовище Львова другої половини ХХ століття. Львів : Академічний експрес, 2001.
5. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення / за заг/ редакцією Стівена Фартинга і з передмовою Річарда Корка/ Харків: Vivat, 2019. 575 с.
6. Ложкіна А. Перманентна революція. Мистецтво України ХХ – поч. ХХІ ст. Київ : ArtHuss, 2019, 496 с.
7. Pavlova T. Ukrainian photography 1900-1939 / The History of European photography / The Central European House of Photography. – Vienna-Bratislava, 2010. – P.677-691.
8. Pavlova T. Ukrainian photography 1939-1969 // The History of European photography. Vol.II / The Central European House of Photography. Vienna-Bratislava, 2014. P.822-841.
9. Pavlova T. Ukrainian photography 1970-2000 // The History of European photography. Vol.III / The Central European House of Photography, FOTOFO and Eyes On - European Month of Photography Vienna . Vienna-Bratislava–Vienna, 2016. P.765-791.
10. Павлова Т. Мистці українського авангарду в Харкові. Харків: Графпром, 2015. 474 с.
11. Павлова Т. До історії харківської школи фотографії// Kharkiv Photo Forum 2020. К., 2020. С. 22–49.
12. Павлова Т. Група «Час» // Korydor (журнал про сучасну культуру). 30.06.2019. URL: <http://www.korydor.in.ua/ua/context/11657.html>
13. Павлова Т. Авангард червоний та зелений: Від “теорії удару” до “Контакту”/ Kharkiv School of Photography. URL: <https://ksp.ui.org.ua/uk/researcher-txt/t-pavlova-blow-theory-kontakt/>
14. Павлова Т. ХІІІФ у незалежній Україні: Vita Heroica vs Vita Minima / Kharkiv School of Photography. URL: <https://ksp.ui.org.ua/uk/researcher-txt/vita-heroica/>
15. Петрова О. М. Метафізика українського нефігуративу на межі ХХ та ХХІ століття. Дух і літера, 2004. № 13 – 14. С. 516 – 526.
16. Сидоренко В. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: розвиток візуального мистецтва України ХХ – ХХІ століть. К. : ВХ [студіо], 2008.
17. Складенко Г. На берегах. Нотатки до українського мистецтва ХХ ст. Київ : Софія, 2007. 336 с.
18. Складенко Г. «Нова хвиля» і українське мистецтво кінця ХХ століття. Сучасне мистецтво. 2009. Вип. 6. С. 188 – 196.
19. Смирна Л. Століття нонконформізму в українському візуальному мистецтві. Київ: Видавництво «Фенікс», 2017.
20. Соловйов О. Турбулентні школи. Ін-т проблем сучас. мистецтва НАМ України. Київ: Інтертехнологія, 2006. 192 с.
21. Федорук О. К. Перетин знаку: Вибрані мистецтвознавчі статті / ІПСМ АМУ: У 3 кн. К.: Видавничий дім А+С, 2006. Кн. 1: Історія та теорія мистецтва. Постаті. Народна творчість. 260 с.

Онлайн-ресурси

Tate Modern — <https://www.tate.org.uk>

Centre Pompidou — <https://www.centrepompidou.fr>

Museum of Modern Art (MoMA) — <https://www.moma.org>
PinchukArtCentre — <https://pinchukartcentre.org>
M17 Contemporary Art Center — <https://m17.kiev.ua>
Documenta (Kassel) — <https://www.documenta.de>